

Hotărârea CNCD cu privire la participarea la concurs a unei persoane cu dizabilitate

Hotărârea din 7.07.2010

Dosar nr.: 487/2009

Petiția nr.: 10645/04.12.2009

Petent: R.C.A.

Reclamat: Uniunea Națională a Practicienilor în Insolvență din România

Obiect: Acces în profesie. Concurs. Dizabilitate

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I.1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentei

I.1.1. R.C.A.

I.2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

I.2.1. Uniunea Națională a Practicienilor în Insolvență din România

I.2.2. Consiliul Național de Conducere al Uniunii Naționale al Practicienilor în Insolvență din România

I.2.3. Comisia de soluționare a contestațiilor împotriva rezultatului concursului de admitere în profesie din cadrul UNPIR

I.2.4. Secretarul General al Uniunii Naționale a Practicienilor în Insolvență din România

II. Obiectul sesizării

2.1. Obiectul petiției vizează constatarea unei situații discriminatorii instituită în legătură cu organizarea concursului de admitere în profesie și nealocarea unui timp suplimentar la examinare având în vedere situația particulară a petentului.

III. Descrierea presupusei fapte de discriminare

3.1. Prin petiția înregistrată cu nr. 10645/04.12.2009, petentul arată că în data de 9 octombrie 2009 s-a înscris la examenul de admitere în profesia de practician în insolvență la sediul Filialei UNPIR Cluj-Napoca. Prin adresa nr. 203/20.10.2009 a solicitat, justificat cu motive medicale, acordarea unui timp suplimentar de 1/2 față de timpul normal de examinare. La data când s-a prezentat la examen i s-a spus că nimeni nu știa de existența adresei în cauză, dar, în finalul discuției, dl Secretar General Alexandru Frumosu i-a comunicat verbal că nu se pune problema de acordare a acestui timp suplimentar de examinare pentru că legea nu prevede [nimic] în acest sens.

IV. Procedura de citare

4.1. Urmare a petiției înregistrate cu nr. 10645/04.12.2009, Colegiul Director a solicitat punctul de vedere cu privire la obiectul petiției Uniunii Naționale a Practicienilor în Insolvență din România.

4.2. Prin rezoluția nr. 1/12.10.2010, s-a dispus efectuarea de investigații de către CNCD la sediul părților reclamate. În data de 10.03.2010 s-a desfășurat investigația în speță, iar raportul de investigație a fost depus la dosar.

4.3. În temeiul art. 20 alin. (4) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

4.4. Prin adresa nr. 2152/17.03.2010 a fost citat petentul, iar prin adresa nr. 2151/17.03.2010 a fost citată Uniunea Națională a Practicienilor în Insolvență din România, prin reprezentant. Părțile au fost citate pentru termenul stabilit de Consiliu, la data de 27.04.2010. La termen s-au prezentat părțile. Prin adresa nr. 8902/07.10.2009, reclamata a transmis punctul său de vedere cu privire la obiectul plângerii.

4.5. Având în vedere adresa petentului nr. 3702/10.05.2010, Colegiul a acordat un nou termen de citare a părților. Astfel, prin adresa nr. 3906/17.05.2010 a fost citat petentul, prin adresa nr. 3905/17.05.2010 a fost citată Uniunea Națională a Practicienilor în Insolvență din România, prin reprezentant, prin adresa nr. 3904/17.05.2010 a fost citat Consiliul de Conducere al UNPIR, prin reprezentant, prin adresa nr. 3907/17.05.2010 a fost citat Secretarul General al UNPIR, iar prin adresa nr. 3908/17.05.2010 a fost citată Comisia de soluționare a contestațiilor împotriva rezultatului concursului de admitere în profesie în cadrul UNPIR, prin reprezentant. Părțile au fost citate pentru termenul stabilit de Consiliu, la data de 8.06.2010. Părțile au fost prezente. Petentul a susținut aspectele sesizate inițial, părțile reclamate, prin consilier juridic, au susținut punctele de vedere comunicate prin adresele nr. 630/21.01.2010, nr. 3716/11.05.2010.

4.6. În perioada 28 noiembrie 2009 - 22 aprilie 2010, Colegiul CNCD s-a aflat în imposibilitate de a organiza deliberări. Urmare a încetării succesive a mandatelor a 6 membrii în Colegiul CNCD, s-a declanșat procedura de numire de către Parlamentul României, potrivit art. 22 alin. (2) și art. 24 din O.G. nr. 137/2000 republicată. Prin Hotărârea Parlamentului nr. 27/20.04.2010 (M.Of. nr. 265 din 22 aprilie 2010) au fost numiți noii membri ai Colegiului CNCD. Dosarul nr. 487/2009 a fost soluționat în data de 7.07.2010.

V. Susținerile părților

5.1. Susținerile petentului

5.1.1. Petentul susține că în data de 9 octombrie 2009 s-a înscris la examenul de admitere în profesia de practician în insolvență, la sediul Filialei UNPIR Cluj-Napoca. Prin adresa nr. 203 din 20 octombrie 2009 a solicitat, justificat cu motive medicale, acordarea unui timp suplimentar de 1/2 față de timpul normal de examinare. În acest sens, petentul arată că solicitarea sa a fost întemeiată, deoarece în urma unui grav accident rutier produs în anul 2003, soldat cu traumatisme serioase, suferă de anumite afecțiuni medicale necontagioase cum ar fi o serie de tulburări de concentrare, deteriorare cognitivă și slabă capacitate de concentrare a atenției cu rezultate slabe ca viteză.

5.1.2. La data când s-a prezentat la examen i s-a spus că nimeni nu știa de existența adresei în cauză, dar, în finalul discuției, dl Secretar General Alexandru Frumosu i-a comunicat verbal că nu se pune problema de acordare a acestui timp suplimentar de examinare pentru că legea nu prevede în acest sens. Petentul a învederat faptul că rezolvarea acestei situații speciale este strict de competența Comisiei de Examinare stabilită pentru acel examen. De asemenea, i-a explicat dlui Frumosu faptul că i s-a oferit beneficiul unui timp suplimentar de examinare în luna iulie 2009 cu ocazia susținerii examenului final de absolvire al cursului „Human Rights, Law, Theory and Practice” organizat de London School of Economics and Political Science. Reclamatul i-a replicat că degeaba încearcă să-l convingă, pentru că nu-l interesează, cât timp în legislația românească în vigoare nu este prevăzută această situație, iar dacă nu-i convine situația dată, poate să nu intre în sala de examinare, precum și faptul că, în opinia dânsului, timpul normal de examinare alocat îi este suficient cu siguranță.

5.1.3. Petentul susține că în această situație, neavând de ales, a susținut examenul în condiții de stres suplimentar cauzat de atitudinea refractară a dlui Frumosu. Astfel, petentul susține că din cele 60 de întrebări a rezolvat doar 40, la ultimele 20 de întrebări a răspuns aleatoriu.

5.1.4. Având în vedere cele de mai sus, petentul consideră că, dacă ar fi beneficiat de timp suplimentar, ar fi reușit să răspundă corect și astfel să acumuleze punctajul necesar promovării examenului.

5.1.5. De asemenea, petentul arată că a depus contestație prin care solicita răspuns și pentru adresa inițială, nr. 203, pentru a motiva contestarea rezultatului la testare. Acesta susține că i s-a răspuns sec și neîntemeiat legal privind „lipsa unei prevederi legale care să permită prelungirea timpului de examinare”.

5.1.6. În drept, petentul invocă prevederile Constituției României, Directivei Consiliului UE 2000/78/CE, precum și prevederile O.G. nr. 137/2000, republicată.

5.2. Susținerile Uniunii Naționale a Practicienilor în Insolvență din România

5.2.1. Reclamata susține că toate informațiile și detaliile organizatorice au fost afișate pe site-ul Uniunii încă din luna februarie 2009, când a fost stabilită, de principiu, o dată de examinare. De asemenea, anunțul s-a publicat și în două cotidiane cu distribuție națională. Astfel, petentul cunoștea detaliile de organizare ale examenului. Totodată, reclamata arată că, odată cu afișarea anunțului de organizare al examenului, pe site-ul Uniunii au fost afișate integral grilele de examen împreună cu răspunsurile aferente. Or, petentul își cunoștea problemele medicale de la bun început și, cel puțin teoretic, de la data înscrierii la examen ar fi trebuit să realizeze că are dificultăți în soluționarea în timp util a grilei de examen.

5.2.2. În opinia reclamatei, comunicarea cu întârziere (cu 4 zile înainte de concurs) a problemelor medicale nu îi este imputabilă în condițiile, în care toate informațiile legate de examen erau cunoscute, toate întrebările și răspunsurile aferente erau publicate, sălile de examen fuseseră închiriate pentru un interval orar strict limitat de proprietarii sălii, seriile participanților la examen erau cunoscute etc.

5.2.3. Este important de menționat faptul că petentul face plângere împotriva unei comisii de examinare care nu există la nivelul Uniunii. Comisia nu are niciun fel de atribuții cu privire la derogarea de la regulile de desfășurare a concursului. Reclamata arată că singura instituție competentă a se pronunța pe aspectele sesizate de petent este Consiliul Național de Conducere al Uniunii. Or, în lipsa unei sesizări în timp util, cum s-a întâmplat cu formularul trimis cu

aproape 2 luni înainte pentru cursul din cadrul Școlii de vară „Human Rights, Law, Theory and Practice”, Uniunea a fost pusă în imposibilitatea de a lua o decizie.

5.2.4. Prin adresa nr. 3716/11.05.2010, reclamata revine și susține că, analizând documentele depuse de petent, Consiliul Național de Conducere al Uniunii ia act de problemele de sănătate ale acestuia și înțelege ca în cazul în care petentul se înscrie în condițiile legii la examenul de dobândire a calității de practician în insolvență să-i fie acordat un timp suplimentar de examinare. Totodată, UNPIR înțelege să-l scutească pe petent de plata taxei de examinare datorită faptului că acesta a achitat taxa pentru sesiunea de examinare din octombrie 2009.

5.2.5. Având în vedere cele de mai sus, UNPIR consideră că nu s-au întrunit elementele constitutive ale unei fapte de discriminare, din contră, discriminare ar fi fost în cazul restricționării accesului petentului la concurs pe baza actelor medicale.

VI. Motivele de fapt și de drept

6.1. Coroborat actului normativ care reglementează prevenirea și combaterea tuturor formelor de discriminare precum și atribuțiilor și domeniului de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Colegiul Director trebuie să analizeze în ce măsură obiectul petiției este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G. nr. 137/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Astfel, Colegiul Director, analizează în strânsă legătură în ce măsură obiectul unei petiții întrunește, în prima instanță, elementele art. 2 al O.G. nr. 137/2000, republicată, cuprins în Capitolul I Principii și definiții al Ordonanței și, subsecvent, elementele faptelor prevăzute și sancționate contravențional în Capitolul II. Dispoziții Speciale, Secțiunea I-VI din Ordonanță.

6.2. Colegiul Director analizează dacă obiectul unei petiții întrunește elementele art. 2 al O.G. nr. 137/2000, republicată, sub aspectul scopului sau efectului creat, ce a dat naștere ori nu, unei circumstanțe concretizate generic în restricție, excludere, deosebire sau preferință și care, circumstanțiat la situația petentului/ petentei (petenților/ petentelor), *ipso facto*, poate să îmbrace forma unui tratament diferit, indus între persoane care se află în situații analoage sau comparabile, datorită unor criterii determinate, și care are ca scop sau ca efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ori a drepturilor recunoscute de lege în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

6.3. În măsura în care se reține întrunirea elementelor constitutive ale art. 2, comportamentul în speță atrage răspunderea contravențională, după caz, în condițiile în care sunt întrunite elementele constitutive ale faptelor contravenționale prevăzute și sancționate de O.G. nr. 137/2000, republicată.

6.4. În analiza prezentei spețe, Colegiul Director ia act de prevederile Directivei Consiliului 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă. În acest sens, potrivit art. 2 privind conceptul de discriminare, (1) în sensul prezentei directive, „principiul egalității” reprezintă absența oricărei discriminări directe sau indirecte, bazate pe unul din motivele menționate în art. 1.

6.5. Potrivit alin. (2) lit. a) a art. 2, „În sensul alin. (1), o discriminare directă se produce atunci când o persoană este tratată într-o manieră mai puțin favorabilă decât este, a fost sau va fi tratată într-o situație asemănătoare o altă persoană, pe baza unuia dintre motivele

menționate în art. 1 (religie sau convingeri, handicap, vârstă, orientare sexuală). Potrivit art. 2 alin. (2) lit. b) din Directivă, „o discriminare indirectă se produce atunci când o dispoziție, un criteriu sau o practică aparent neutră poate avea drept consecință un dezavantaj special pentru persoane de o anumită religie sau convingeri, cu o anumită dizabilitate, de o anumită vârstă sau de o anumită orientare sexuală, în raport cu altă persoană, cu excepția cazului în care: i) această dispoziție, acest criteriu sau această practică este corect justificată de un obiectiv legitim, iar mijloacele de realizare a acestui obiectiv sunt adecvate și necesare; ii) în cazul persoanelor cu o anumită dizabilitate angajatorul, sau oricare persoană sau organizație care intră sub incidența prezentei directive, este obligat, conform legislației naționale, să ia măsurile respective conform principiilor prevăzute în art. 5 în scopul de a elimina dezavantajele care rezultă din această dispoziție, criteriu sau practică”.

6.6. Potrivit art. 3 alin. (1) din Directiva 2000/78/CE, „se aplică tuturor persoanelor, atât în sectorul public, cât și în cel privat, inclusiv organismelor publice, în ceea ce privește:

a) condițiile de acces la angajare, la activități neretribuite sau la muncă, inclusiv criteriile de selecție și condițiile de recrutare, oricare ar fi domeniul de activitate și la toate nivelurile ierarhiei profesionale, inclusiv în materie de promovare;

b) accesul la toate tipurile și la toate nivelurile de orientare și de formare profesională, de perfecționare și schimbare a orientării profesionale, inclusiv acumularea unei experiențe practice;

c) condițiile de angajare și muncă, inclusiv condițiile de concediere și salarizare;

d) afilierea la și angajarea într-o organizație a lucrătorilor sau patronatului, sau orice organizație ai cărei membri exercită o anumită profesie, inclusiv avantajele obținute de acest tip de organizație”.

6.7. Conform art. 5 din Directivă, „în scopul garantării respectării principiului egalității de tratament față de persoanele cu dizabilități, se prevede adaptarea rezonabilă. Aceasta înseamnă că angajatorul ia măsuri corespunzătoare, în funcție de nevoi, într-o situație concretă, pentru a permite unei persoane cu dizabilități să aibă acces la un loc de muncă, să îl exercite sau să avanseze sau să aibă acces la formare, cu condiția ca aceste măsuri să nu presupună o sarcină disproporționată pentru angajator. Această sarcină nu este disproporționată atunci când este compensată, în mod suficient, prin măsuri existente în cadrul politicii statului membru în cauză în favoarea persoanelor cu handicap”.

6.8. În ceea ce privește nediscriminarea pe criteriul de dizabilitate, Codul muncii a inclus ca principiu fundamental al relațiilor de muncă principiul egalității de tratament față de toți salariații și angajatorii, interzicând orice fel de discriminare, fie ea directă sau indirectă (art. 5 C.muncii). Prevederile cu valoare de principiu ale Codului muncii sunt tratate pe larg în O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, care asigură, în mod special transpunerea în dreptul național a prevederilor Directivei 2000/78/EC. Potrivit art. 2 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 republicată, „...prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”. De asemenea, potrivit art. 2 alin. (3) din O.G. nr. 137/2000 republicată, „sunt discriminatorii, potrivit prezentei ordonanțe, prevederile, criteriile sau

practicile aparent neutre care dezavantajează anumite persoane, pe baza criteriilor prevăzute la alin. (1), față de alte persoane, în afara cazului în care aceste prevederi, criteriile sau practici sunt justificate obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a aceluia scop sunt adecvate și necesare”.

6.9. Colegiul reține că în cauza de față se impută tratamentul discriminatoriu față de petent pe baza afecțiunii de care aceasta suferă, invocând o discriminare pe criteriul de boală cronică necontagioasă și/sau apartenența la o categorie defavorizată, fiind pensionat de boală gr. III datorită hipoamneziei de fixare și evocare, capacității de concentrare a atenției cu rezultate slabe ca viteză și dizabilitatea pentru scris și activități cotidiene uzuale, dizartrie și semne de deteriorare cognitivă (în special tulburări de atenție și memorie și dificultăți de concentrare) stabilite prin acte medicale.

6.10. Reține din susținerile petentului că în data de 9.10.2009 s-a înscris la examenul de admitere în profesia de practician în insolvență, la sediul filialei UNPIR Cluj-Napoca. În data de 20.10.2009 a înregistrat o cerere la sediul filialei Cluj a UNPIR prin care a solicitat, justificat de acte medicale, condiții speciale de examinare, în concret, acordarea de timp suplimentar de 1/2 față de timpul normal de examinare. În data de 24.10.2009 s-a prezentat la București în vederea examinării, unde i s-a precizat că nu se cunoaște nimic despre existența adresei, iar Secretarul General i-a comunicat că nu se pune problema acordării de timp suplimentar, întrucât nu există prevederi legale în acest sens. Petentul a susținut examenul, iar din cele 60 de întrebări a rezolvat circa 40, acumulând 99 de puncte din totalul posibil de 200 pentru 60 de întrebări. La ultimele 20 de întrebări a răspuns aleatoriu. După afișarea rezultatului a depus contestație, iar în data de 13.11.2009 a primit răspuns în sensul în care nu există prevederi legale care să permită prelungirea timpului de examinare.

6.11. Partea reclamată arată că, în condițiile stipulate de O.U.G. nr. 86/2006, poate dobândi calitatea de practician în insolvență persoana care a promovat examenul de admitere în profesia de practician în insolvență, iar în conformitate cu art. 53 lit. a) din O.U.G. nr. 86/2006, Consiliul național de conducere al UNPIR organizează, la nivel național, examenele de dobândire a calității de practician în insolvență. În condițiile art. 41 alin. (3) din Statutul de organizare și funcționare al UNPIR, Secretariatul general anunță organizarea examenului cu cel puțin 60 de zile înainte de data susținerii examenului. Prin decizia nr. 7/04.07.2009, Consiliul național de conducere al Uniunii a aprobat textul anunțului, publicat în două cotidiane, iar pe site-ul Uniunii au fost postate toate detaliile organizatorice. În conținutul acestora s-a prevăzut expres durata de 120 de minute a examenului. Abia la data de 20.10.2009, cu 4 zile înaintea examenului, a fost depusă cererea petentului, deși înscrierea acestuia s-a efectuat la 8.10.2009. Pe site au fost postate, odată cu anunțarea concursului, și grilele de examinare cu răspunsurile corecte.

6.12. În ceea ce privește plângerea îndreptată împotriva Comisiei de examinare, aceasta nu există la nivelul Uniunii, în conformitate cu art. 43 din Statut, fiind desemnată o Comisie de supraveghere a examenului care nu are atribuții cu privire la derogarea de la regulile de desfășurare a examenului. Acesta este atributul exclusiv al Consiliului național de conducere al UNPIR.

6.13. Din acest punct de vedere, în raport cu modalitatea de redactare a plângerii și a persoanelor indicate de petent în calitate de reclamați, în speță Secretarul General al Uniunii Naționale a Practicienilor în Insolvență din România, membrii Comisiei de soluționare a contestațiilor și membrii Consiliului național de Conducere al Uniunii Naționale a Practicienilor în Insolvență, Colegiul constată că potrivit reglementărilor legale aplicabile UNPIR,

Secretarul General și membrii Comisiei de examinare, de supraveghere a examinării ori a soluționării contestațiilor nu au atribuții sau competențe în raport cu aspectele ce privesc stabilirea și organizarea examenelor de admitere în profesie, singurul responsabil fiind Uniunea Națională prin Consiliul național de Conducere. În raport de aceste aspecte, Colegiul va reține calitatea procesuală pasivă în cauză a Uniunii Naționale a Practicienilor în Insolvență din România prin Colegiul Național de Conducere, întrucât acesta din urma este organul direct responsabil de stabilirea, organizarea și desfășurarea examenelor de admitere în profesie.

6.14. Colegiul este de opinie că se impune a stabili dacă prezenta speță urmează a fi analizată sub aspectul incidenței dizabilității sau a bolii cronice necontagioase/ categoriei defavorizate. Curtea Europeană de Justiție, în cauza *Sonia Chacon Navas c. Eurest Colectividades SA*, a statuat că Directiva 2000/78/CE are ca obiectiv stabilirea unui cadru general, în materia relațiilor de muncă, pentru combaterea discriminării, „iar în acest context, conceptul de dizabilitate trebuie înțeles că vizând o limitare, rezultând îndeosebi din deficiențe fizice, mentale sau psihice și care împiedică participarea persoanei în cauză la viața profesională. Totuși, prin utilizarea conceptului de „dizabilitate,” în art. 1 al Directivei, legiuitorul, în mod deliberat, a optat pentru un termen care diferă de „boală” (maladie). În consecință, cei doi termeni, nu pot fi, în mod simplist, tratate identic”. Coroborat considerentului 16 al Directivei 2000/78/CE, referitor la necesitatea adoptării unor măsuri destinate să țină cont de nevoile persoanelor cu dizabilități în procesul muncii și care îndeplinesc un rol major în combaterea discriminării pe criteriul de dizabilitate, instanța comunitară a precizat că noțiunea de dizabilitate se referă la ipoteza în care participarea la viața profesională este împiedicată pentru o perioadă îndelungată. Pe de altă parte, Curtea a ținut cont de faptul că, potrivit considerentului 17, directiva nu presupune recrutarea, promovarea sau menținerea în câmpul muncii a unei persoane care nu este competentă, capabilă și disponibilă să exercite funcțiile esențiale ale postului implicat, fără a prejudicia obligația de a asigura acomodare rezonabilă pentru persoane cu dizabilități. În consecință, Curtea Europeană a statuat că o persoană care a fost concediată de către angajator pe baza bolii/ maladii nu intră în domeniul de aplicare al cadrului stabilit pentru combaterea discriminării pe criteriul de dizabilitate astfel cum este reglementat prin Directiva 2000/78/CE (cauza *Sonia Chacon Navas c. Eurest Colectividades SA*, hotărârea din 11 iulie 2006).

6.15. Pentru a stabili dacă prezenta speță dedusă soluționării CNCD se plasează sub incidența dizabilității sau nu, Colegiul va ține cont de delimitările impuse de Curtea Europeană de Justiție în cauza *Sonia Chacon Navas c. Eurest Colectividades SA*. Ipoteza de la care urmează a fi analizată această problemă este precizată în hotărârea Curții Europene de Justiție. În primul rând, Curtea arată că din nevoia de a asigura o aplicare uniformă a dreptului Comunității și a principiului egalității, termenii unei prevederi din dreptul comunitar care nu fac referire la legea Statelor membre trebuie, în mod normal, să beneficieze de o interpretare autonomă și unitară în Comunitate, având în vedere contextul prevederilor și obiectivele urmărite de actul normativ în cauză (cauza *Sonia Chacon Navas*, hotărârea din 11 iulie 2006, parag. 40, similar cauza nr. 327/82 *Ekro*, 1984, ECR 107, parag. 11 și cauza nr. C-323/03, *Comisia c. Spania*, 2006 ECR I-0000, parag. 32). În al doilea rând, conceptul de dizabilitate trebuie înțeles că vizând o limitare, rezultând îndeosebi din deficiențe fizice, mentale sau psihice și care împiedică participarea persoanei în cauză la viața profesională, pentru o perioadă îndelungată de timp.

6.16. Legea națională (Legea nr. 448/2006) definește persoana cu handicap acea persoană, căreia, datorită unor afecțiuni fizice, mentale sau senzoriale, îi lipsesc abilitățile de a desfășura

în mod normal activități cotidiene, necesitând măsuri de protecție în sprijinul recuperării, integrării și incluziunii sociale. Din actele depuse la dosar rezultă că în privința petentului s-a emis decizie asupra capacității de muncă nr. 920/22.04.2009 cu diagnostic clinic „stare post TCC, contuzii hemoragice bifrontal cu sdr. psihoorganic post contuzie. Litiază renală”, diagnostic funcțional „deficiență globală medie”. Decizia prevede reducerea capacității de muncă cel puțin jumătate, grad de invaliditate la data revizuirii III, încadrat în grad de invaliditate III, data ivirii invalidității la 9.06.2004 cu termen de revizuire la 21.04.2010. Potrivit biletului de ieșire și scrisorii medicale emise de Spitalul clinic de recuperare Cluj-Napoca, diagnosticul este de „hemipă dreaptă frustă sechelară, sindrom cerebelos drept frust sechelar, traumatism cranoio-cerebral vechi, contuzie hemoragică bifrontală, litiază renală dreaptă operată, sindrom subiectiv postcomițional”. De asemenea, potrivit buletinului de examinare nr. 123/13.04.2009 emis de Clinica psihiatrie III Cluj-Napoca, se constată „eficiență diminuată după cum urmează: hipomenzie de fixare și evocare timpan mărit (reține aproximativ 50% din materialul probei de memorat). Capacitatea de concentrare a atenției cu rezultate slabe ca viteză.

6.17. Ca atare, luând act de situația ce rezultă din actele medicale, Colegiul este de opinie că în privința petentului există o limitare (reducerea la cel puțin jumătate a capacității de muncă) ce rezultă din deficiențe fizice, mentale sau psihice (încadrare în grad III de invaliditate) care împiedică participarea acestuia la viața profesională, pe o perioadă de timp îndelungată. Acest din urmă aspect rezultă tocmai din durata constatată de la data ivirii – 2004 – și ultima dată a revizuirii – 2010. Deși, situația dată nu rezultă dintr-un act ce atestă o dizabilitate, *stricto sensu*, corelativ Legii naționale nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, Colegiul se va raporta la interpretarea dată noțiunii de dizabilitate de către Curtea Europeană de Justiție. Din interpretarea dată noțiunii de dizabilitate de către Curtea de Justiție rezultă că instanța națională (inclusiv CNCND – *n.n.*) nu este legată de definiția din dreptul intern a acestei noțiuni, fiind obligată să o interpreteze conform criteriilor stabilite de instanța comunitară, având în vedere că se pune în discuție aplicarea dispozițiilor interne de transpunere a Directivei 2000/78/CE, ceea ce implică câmpul de aplicare a dreptului comunitar¹. Astfel, Colegiul reține că situația petentului în prezenta cauză intră sub incidența noțiunii de dizabilitate și implicit a condițiilor legale stipulate în legea națională (O.G. nr. 137/2000, republicată) de transpunere a Directivei 2000/78/CE. În strânsă legătură cu această situație, Colegiul se raportează la prevederile Legii nr. 448/2006 cu modificările și completările ulterioare, privind protecția persoanelor cu handicap, în particular, la conceptul de adaptare rezonabilă transpus în legea națională.

6.18. Colegiul ia act că la termenul de audieri din 27.04.2010 s-a pus în vederea părților posibilitatea reglementată de O.G. nr. 137/2000 republicată de a se soluționa cauza prin înțelegerea amiabilă a părților, în speță prin mediere, în temeiul art. 2 alin. (10) lit. b) și art. 19 alin. (1) lit. b). Părțile nu au ajuns la un acord, astfel încât s-a continuat procedura de soluționare.

6.19. Pe fond, Colegiul reiterează că în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului s-a statuat că art. 14 (dreptul de a nu fi supus discriminării) nu interzice ca Statele membre să trateze diferit grupuri de persoane cu scopul de a corecta „inegalități de fapt” între acestea. Într-adevăr, în anumite situații, eșecul, în sine, de a încerca corectarea inegalităților

¹ A se vedea, în același sens, *Ovidiu Tinca*, Comentarii referitoare la discriminarea pe criteriul handicapului în cazul concedierii salariatului, în *Revista Română de Dreptul Muncii* nr. 3/2009, Ed. Wolters Kluwer România, București.

prin tratament diferit, poate da naștere unei încălcări a art. 14 [cauza „*relating to certain aspects of the laws on the use of languages in education in Belgium*”, §10; cauza *Thlimmenos c. Grecia*, no. 34369/97, §44, ECHR 2000-IV; cauza *Stec ș.a. c. Marea Britanie* (GC), no. 65731/01, §51, ECHR 2006-VI]. Statele contractante dispun de o marjă de apreciere pentru a analiza dacă și în ce condiții diferențele aplicate unor situații similare justifică un tratament diferit. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a acceptat că o politică generală sau o măsură care are un efect disproporționat asupra unui grup particular de persoane poate fi considerată discriminatorie indiferent de faptul că aceasta nu a vizat în mod specific acel grup de persoane (cauza *D.H ș.a. c. Republica Cehă*, hotărârea din 13 noiembrie 2007, cauza *Hugh Jordan c. Marea Britanie*, no. 24746/94, §154, 4 mai 2001; cauza *Hoogendijk c. Olanda*, no. 58461/00, 6 ianuarie 2005). De asemenea, Curtea a statuat că discriminarea potențial contrară Convenției poate rezulta dintr-o situație *de facto* (cauza *Zarb Adami c. Malta*, no. 17209/02, §76).

6.20. Colegiul reține că partea reclamată s-a prevalat, în mod particular, de normele legale ce reglementează profesia de practician în insolvență, în speță statutul și legea de organizare. Aceasta a invocat existența unor norme care reglementează în mod unitar organizarea și desfășurarea concursurilor de admitere în profesie, în fapt, pornind de la premisa că reglementările în materie induc un tratament similar tuturor persoanelor aflate în situații similare. Însă, principiul egalității presupune nu doar ca persoanele aflate în situații similare să fie tratate similar, cât și ca persoanele aflate în situații diferite să fie tratate diferit. Curtea Europeană de Justiție a statuat principiul egalității ca unul din principiile generale ale dreptului comunitar. În sfera dreptului comunitar, principiul egalității exclude ca situațiile comparabile să fie tratate diferit și situațiile diferite să fie tratate similar, cu excepția cazului în care tratamentul este justificat obiectiv [*Sermide SpA c. Cassa Conguaglio Zuccheri and others*, cauza nr. 106/83. 1984 ECR 4209, parag. 28; *Koinopraxia Enoseon Georgikon Synetairismon Diacheir iseos Enchorion Proionton Syn PE (KYDEP) c. Council of the European Union and Commission of the European Communities*, cauza nr. C-146/91, 1994 ECR I-4199; cauza C-189/01 *Jippes and others*, 2001, ECR I-5689, parag. 129; cauza nr. C-149/96, *Portugal c. Council*, 1999 ECR I-8395 parag. 91].

6.21. Or, în virtutea situației diferite în care se află persoanele care suferă de anumite dizabilități, legiuitorul european a reglementat conceptul adaptării rezonabile. Acesta este prevăzut în art. 5 din Directiva 2000/78/CE și presupune „măsuri corespunzătoare, în funcție de nevoi, într-o situație concretă, pentru a permite unei persoane cu dizabilități să aibă acces la un loc de muncă, să îl exercite sau să avanseze sau să aibă acces la formare, cu condiția ca aceste măsuri să nu presupună o sarcină disproporționată pentru angajator. Această sarcină nu este disproporționată atunci când este compensată, în mod suficient, prin măsuri existente în cadrul politicii statului membru în cauză în favoarea persoanelor cu handicap”. Nu trebuie ignorat că potrivit art. 3 din Directiva 2000/78/CE, aceasta se aplică și în ceea ce privește afilierea la o organizație ai cărei membrii exercită o anumită profesie. Legiuitorul român a transpus conceptul de adaptare rezonabilă în Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap. Potrivit art. 5 din Legea nr. 448/2006 republicată, prin *adaptare* se înțelege „procesul de transformare a mediului fizic și informațional, a produselor sau sistemelor, pentru a le face disponibile și persoanelor cu handicap”, iar prin *adaptare rezonabilă la locul de muncă* se înțelege „totalitatea modificărilor făcute de angajator pentru a facilita exercitarea dreptului la muncă al persoanei cu handicap; presupune modificarea programului de lucru, achiziționarea de echipament, dispozitive

și tehnologii asistive și alte măsuri asemenea”. De asemenea, prin O.G. nr. 137/2000 republicată, ce transpune Directiva 2000/78/CE, legiuitorul român a reglementat interzicerea tuturor formelor de discriminare, inclusiv pe baza dizabilității (a handicapului) și în ceea ce privește accesul la muncă și forme profesionale.

6.22. În aceste condiții, cauza dedusă soluționării Colegiului pune în discuție ipoteza tratării diferite a unor persoane aflate în situații diferite, candidații la examenul de intrare în profesie raportat la acele persoane (candidat), între care se află și petentul, care suferă de o anumită dizabilitate. În situația acestor persoane cu o dizabilitate (inclusiv petentul), prin adresarea cererii de suplimentare a timpului de examinare corelativ situației sale medicale, intră în discuție conceptul adaptării rezonabile la cazul specific al petentului. Cererea sa reprezintă, în fapt, o solicitare de ajustare corespunzătoare în funcție de nevoia medicală specifică la o situație concretă (examenul în speță). Astfel, se pune întrebarea dacă adaptarea solicitată (acordarea unui timp suplimentar) reprezintă o sarcină disproporționată pentru partea reclamată.

6.23. Colegiul reține că partea reclamată a invocat faptul că petentul a adus la cunoștință sa cererea de acordare a timpului suplimentar cu doar 4 zile înaintea examenului, în condițiile în care cererea de înscriere la concurs a fost depusă anterior acestei cereri. Colegiul este de opinie că susținerea părții reclamate poate fi reținută ca pertinentă, având în vedere că partea reclamată este ținută la rândul ei de reguli de organizare și desfășurare administrativă, în condițiile în care astfel de cereri necesită aprobarea din partea organelor de conducere. Or, este evident că petentul avea la îndemână posibilitatea ca odată cu depunerea actelor de înscriere la concurs să aducă la cunoștință și situația sa medicală în vederea efectuării ajustărilor necesare situației sale. Pe de altă parte, de la data înștiințării situației în care se afla petentul, partea reclamată trebuia să depună diligențele necesare în vederea soluționării cererii. Colegiul reține că motivele părții reclamate sunt legate de lipsa unor reglementări legale derogatorii de la regulile de organizare a concursului, însă este de opinie că această motivație, cu caracter aparent neutru, a condus la dezavantajarea petentului, datorită situației sale medicale, în sensul prevederilor art. 2 alin. (3) din O.G. nr. 137/2000 republicată. În fapt, nu se poate reține că intenția părții reclamate a fost aceea de a discrimina petentul, însă omisiunea de a ține cont de situația diferită în care se afla a condus la tratarea identică a unor persoane aflate în situație diferită, ceea ce reprezintă una din formele de încălcare a principiului egalității și, în speță, o discriminare indirectă în sensul art. 2 alin. (3) din O.G. nr. 137/2000 republicată, materializată prin neasigurarea adaptării rezonabile în cauză. Pe de altă parte, Colegiul nu poate reține întrunirea cumulativă a elementelor contravențiilor cuprinse în art. 6 lit. d) și g) sau art. 7 în lipsa unui refuz de angajare în muncă pe baza dizabilității, ori a condiționării ocupării unui post de apartenență la dizabilitate ori în legătură cu consultarea cererii și ofertei pe piața muncii, consultanța sau confidențialitatea datelor personale respectiv promovare, reconversia, perfecționarea profesională.

6.24. Pe de altă parte, Colegiul ia act că la dosar s-a depus extras din Decizia nr. 3/19.03.2010 a Consiliului Național de Conducere al UNPIR prin care se precizează, la pct. 3: „analizând nota de prezentare a întâlnirii cu reprezentanții Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării decide ca, în cazul în care vor exista solicitări pentru tratament special aplicat candidaților pentru susținerea examenului de acces în profesie, justificate de afecțiuni speciale, dovedite prin documente medicale, se poate acorda un timp suplimentar de examinare”. De asemenea, prin adresa înregistrată cu nr. 3716/11.05.2010 depusă la dosar UNPIR precizează că, în speță, Consiliul Național de Conducere a luat act de problemele de

sănătate ale petentului, iar în cazul în care petentul se înscrie în condițiile legii la examenul de dobândire a calității de practician în insolvență îi va fi acordat un timp suplimentar de examinare. Totodată, petentul va fi scutit de taxa de examinare, având în vedere că acesta a achitat taxa pentru sesiunea din octombrie 2009.

6.25. Colegiul reține că partea reclamată a înțeles esența principiului egalității sub aspectul luării în considerare a situațiilor diferite ce presupun un tratament diferit, însușindu-și acest principiu prin chiar adoptarea unei decizii de către organele sale de conducere. Colegiul reiterează că implementarea drepturilor în beneficiul unor categorii de persoane nu presupune doar adoptarea de măsuri juridice, cât și acțiuni practice ce au tocmai menirea de a asigura accesul pe piața muncii prin oportunități de șanse egale. Din acest punct de vedere, reiterând importanța principiului egalității, Colegiul CNCD recomandă părții reclamate să manifeste exigență și preocupare pentru ca în desfășurarea concursurilor de admitere să ia în considerare toate diferențele relevante din punctul de vedere al persoanelor cu dizabilități și să adopte măsuri adecvate pentru a asigura oportunități de șanse egale în procesul de acces în profesie.

6.26. În ceea ce privește cererea petentului ca CNCD să oblige partea reclamată la evaluarea notei finale raportat doar la punctajul obținut prin rezolvarea primelor 40 de întrebări cuprinse în testul de examinare, obligarea la adoptarea unei decizii prin care petentul să fie declarat admis la examenul din 24 octombrie 2009, obligarea la înscrierea în tabloul practicienilor, obligarea la scutirea de taxa la aceste operațiuni, Colegiul este de opinie că aceasta excede atribuțiilor sale, corelativ prevederilor O.G. nr. 137/2000 republicată. Se pune întrebarea în ce măsură Colegiul se poate substitui unei comisii de specialitate pentru a stabili dacă testul completat în întregime de petent cu ocazia examinării poate fi disociat între primele 40 de întrebări soluționate și ultimele 20 și obligarea la considerarea doar a primelor 40 de întrebări. Aceeași întrebare legitimă se ridică în raport de obligarea la adoptarea unei decizii de admitere în raport cu testul completat cu luarea în considerare a celor 40 de întrebări, trecerea în tabloul persoanelor admise și în mod special obligarea la exonerarea de plata oricăror taxe în legătură cu aceste operațiuni.

6.27. Trebuie precizat că, în temeiul art. 20 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000, persoana interesată are la îndemână dreptul la o acțiune pentru constatarea și sancționarea unei fapte de discriminare. Inițierea acestui demers declanșează o procedură specială ce se finalizează prin adoptarea unui act administrativ-jurisdicțional ce poate constata și sancționa contravențional persoana care a săvârșit fapta de discriminare (Decizia Curții Constituționale nr. 444/31.03.2009; Decizia nr. 1096/15.10.2008). Prin Decizia nr. 1470/10.11.2009, Curtea Constituțională a statuat că jurisdicția Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării nu are caracter obligatoriu, întrucât legea nu prevede în sarcina persoanei vătămate obligația de a urma o procedură administrativ-jurisdicțională prealabilă sesizării instanței de judecată, ci numai posibilitatea de a opta între cele două căi de valorificare a dreptului. Legiuitorul, dincolo de posibilitatea declanșării unei proceduri administrativ-jurisdicționale finalizată prin constatarea și sancționarea contravențională a unei fapte, a prevăzut, în temeiul art. 27 alin. (1) și alin. (2) al O.G. nr. 137/2000, dreptul persoanei care se consideră discriminată de a formula, în fața instanței de judecată, o cerere pentru acordarea de despăgubiri și restabilirea situației anterioare discriminării sau anularea situației create prin discriminare, în termen de 3 ani de la data săvârșirii faptei sau de la data la care persoana interesată putea să ia cunoștință de săvârșirea ei (Decizia Curții Constituționale nr. 1011/08.11.2007).

6.28. Din acest punct de vedere, Colegiul este de opinie că fondul cererii adresate CNCD constituie, în esență, o cerere de acordare a unor compensații prin impunerea în sarcina părții

reclamate a unor obligații de a face, respectiv de a exonera de la plata unor taxe. Se impune însă întrebarea legitimă, în ce măsură este competent Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării să soluționeze pe fond o astfel de cerere, cerere ce ține de modalitatea concretă cerută de petent cu privire la evaluarea testului în raport de un anumit număr determinat de întrebări și impunerea unor obligații de a face. Or, obiectul cererii petentului se confundă cu o cerere în sensul prevăzut de legiuitor, în art. 27 din O.G. nr. 137/2000 republicată. Din acest punct de vedere, se impune a preciza că obiectul cererii, astfel cum este stipulat de legiuitor în art. 20 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 republicată în nicio situație nu se confundă cu obiectul cererii așa cum este reglementat de art. 27 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 republicată. Articolul 20 alin. (1) reglementează posibilitatea ca persoana care se consideră discriminată să se adreseze CNCD cu o cerere pentru constatarea și sancționarea contravențională a unei fapte de discriminare, iar art. 27 alin. (1) și alin. (2) reglementează posibilitatea ca persoana care se consideră discriminată să se adreseze instanței de judecată cu o cerere pentru acordarea de despăgubiri și restabilirea situației anterioare discriminării sau anularea situației create prin discriminare.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu majoritate de voturi ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate intră sub incidența prevederilor art. 2 alin. (3) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor faptelor de discriminare;

2. Recomandă Uniunii Naționale a Practicienilor în Insolvență din România și Consiliului Național de Conducere al Uniunii Naționale a Practicienilor în Insolvență din România să manifeste exigență și preocupare, pentru ca în desfășurarea concursurilor de admitere să ia în considerare toate diferențele relevante din punctul de vedere al persoanelor cu dizabilități și să adopte măsuri adecvate pentru a asigura oportunități de șanse egale în procesul de acces în profesie;

3. Cererea cu privire la obligarea părții reclamate la evaluarea notei finale, adoptarea unei decizii prin care petentul să fie declarat admis la examenul din 24 octombrie 2009, obligarea la înscrierea în tabloul practicienilor, obligarea la scutirea de taxa la aceste operațiuni, excede atribuțiilor CNCD;

4. Clasarea dosarului;

5. Se va răspunde petentului în sensul celor hotărâte;

6. O copie a hotărârii se va transmite părților.

[...]

Membrii Colegiului Director prezenți la ședință

Președinte: ASZTALOS CSABA FERENC

Membri: GERGELY DEZIDERIU, HALLER ISTVAN, JURA CRISTIAN, NIȚĂ DRAGOȘ TIBERIU, PANFILE ANAMARIA, VASILE ALEXANDRU VASILE